

Norrköpings kommun
norrkoping.kommun@norrkoping.se

Rektorn vid Silverdansens skola
lars.glanneskog@edu.norrkoping.se

Beslut för grundskola, grundsärskola och fritidshem

efter tillsyn i Silverdansens skola
i Norrköpings kommun

Tillsyn i Silverdansens skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Norrköpings kommun under våren och hösten 2013.

Silverdansens skola besöktes av Skolinspektionen den 26 och den 27 mars 2013.

Fakta om skolan

Silverdansens skola är belägen i bostadsområdet Navestad i utkanten av Norrköpings stad. Silverdansens skola utgör en skolenhet med flera verksamheter. Skolan har förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem.

Skolan genomgår en omorganisation. Läsåret 2011/2012 fanns i grundskolan årskurs 1–6 och läsåret 2013/2014 kommer skolan att ha årskurs 1–3. Innevarande läsår (2012/2013) finns på skolan årskurs 1–4. Skolan har bytt rektor fem gånger under de senaste fem åren.

I förskoleklass och grundskola finns 247 elever varav 12 elever i en så kallad Internationell klass. I grundsärskolan finns 8 elever och i fritidshemmet 172 elever.

Skolenheten är organiserad i sex arbetslag varav verksamheterna förskoleklass, särskola och fritidshem utgör var sitt arbetslag. Varje arbetslag har en arbetslagsledare. Arbetslagsledarna tillsammans med rektorn utgör skolans ledningsgrupp. Rektorn som är ansvarig för skolenheten har arbetat på skolan sedan augusti 2012.

Skolinspektionen har tagit del av skolans sammanställning av måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen/kunskapskraven i årskurs 3 år 2012. Sammanställningen visar att 85 procent av eleverna når kunskapskraven i svenska, 81 procent i matematik och 91 procent i naturorienterade och samhällsorienterade ämnen. Lägst andel elever som når kunskapskraven är det i ämnet svenska som andraspråk där 55 procent av eleverna når kunskapskraven.

Av intervjuer och skriftliga omdömen framgår att eleverna i grundsärskolan utifrån en individuellt anpassad undervisning tillägnar sig kunskaper, värden och förmågor som är i överensstämmelse med uppdraget. Inga sammanställningar görs dock av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas innehåll på skolnivå varför en sammantagen bedömning av kunskapsresultaten i grundsärskolan inte kan göras.

Helhetsbedömning

Skolans redovisade resultat i årskurs 3 där måluppfyllelsen i svenska som andraspråk är låg visar att skolan behöver förbättra förutsättningarna för elever med annat modersmål att nå kunskapskraven. Skolans organisation när det gäller undervisning för nyanlända elever behöver också förändras.

På fritidshemmet erbjuds eleverna en verksamhet som utgår från elevernas önskemål och intressen inom ramen för läroplanen, samtidigt som personalen behöver fokusera mer på att med ett kompletterande arbetssätt bidra till elevernas kunskapsutveckling i förhållande till skolans kursplaner.

Det bedrivs ett kvalitetsarbete på skolan och i alla verksamheter görs planeringar och utvärderingar av verksamheten. Rektorn är engagerad i kvalitetsarbetet, detta finns också delvis dokumenterat. Rektor behöver emellertid förbättra dokumentation av elevernas kunskapsresultat på enhetsnivå.

Skolans plan mot kränkande behandling beskriver situationen på skolan och det arbete som bedrivs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. För att planen ska motsvara författningarnas krav behöver dock samtliga verksamheter på skolan synliggöras i denna.

Silverdansens skola består av en enhet med flera olika verksamheter. Skolan har också en relativt stor andel elever med annat modersmål och annan kulturell bakgrund. Skolan arbetar medvetet och engagerat för att dessa olika delar ska integreras och att olikheter ska ses som en tillgång både bland vuxna och bland elever. Skolan har till stora delar varit framgångsrik i detta arbete och skolan upplevs för det mesta av elever och personal som en trygg miljö fokuserad på lärande. Skolan genomför insatser för att förebygga kränkningar och bedriver ett aktivt värdegrundsarbete. Elever i alla verksamhetsformer har inflytande och kan påverka sin situation i skolan, även om detta i grundskolan i viss mån varierar, och elevernas intressen är ofta utgångspunkt för undervisningen.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 november 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Säkerställa att planen mot kränkande behandling synliggör skolans olika verksamheter och anger vilka förebyggande åtgärder som ska vidtas utifrån de specifika förhållandena som råder i de olika skolformerna och i fritidshemmet. Planen ska vidare innehålla en redogörelse över de åtgärder som vidtagits föregående år.

Motivering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Vidare ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års

plan. Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10) för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling framgår av kommentardelen att planen ska avspegla och utgå från förhållandena i varje enskild verksamhet.

Som ett led i ett systematiskt arbete med att förhindra kränkande behandling är en plan ett viktigt instrument och planen kan ses som en dokumentation av det arbete som utförs och de rutiner som upprättats. Respektive skolforms och fritidshemmets arbete med att motverka kränkande behandling måste utgå från en kartläggning som visar varje enhets och verksamhets specifika behov och förutsättningar. Av Skolverkets allmänna råd framgår vidare av kommentardelen att "huvudregeln är att det ska finnas en plan för varje enskild verksamhet". Om ett samlat dokument ändå upprättas som är avsett att omfatta all skolformerna och för fritidshemmet måste de förhållanden som gäller elevgrupper, lokaler, personal och verksamhet och som är specifika för varje skolform och för fritidshemmet avspeglas i arbetet och tydligt framgå av planen.

På Silverdansens skola finns en plan mot kränkande behandling som gäller för grundskolan, förskoleklassen, särskolan och fritidshemmet. Planen benämns Silverdansens Likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling, 2012/2013.

I planen redovisas bland annat elevernas medverkan i framtagandet av planen och hur kartläggning av behov av förebyggande arbete har utförts. Prioriterade områden att arbeta med under året är bland annat elevernas språkbruk. I planen anges också ett antal mål för att stärka det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och åtgärder i de fall kränkning har uppstått.

Varken i den kartläggande, förebyggande eller åtgärdande fasen i planen görs dock någon skillnad mellan de olika verksamheterna i skolenheten. Planen är formulerad som om behoven av förebyggande arbete och åtgärder för att förebygga kränkningar såväl som åtgärder i de fall kränkningar uppstår vore identiska mellan de olika skolformerna och fritidshemmet.

I planen nämns att föregående plan har utvärderats och protokollförts samt att hänsyn tagits vid upprättande av den nya planen. Av planen framgår emellertid inte hur föregående års planerade åtgärder för att förebygga och förhindra kränkningar har genomförts.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolans plan mot kränkande behandling inte uppfyller författningarnas krav.

Författning

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

- Säkerställa att rektor fattar beslut om skolans inre organisation så att alla elever får placering i en klass.

- Säkerställa att beslut om särskild undervisningsgrupp fattas i enlighet med författningarnas krav.

Motivering

Av skollagen framgår att rektor beslutar om skolans inre organisation. Till beslut om den inre organisationen hör beslut om fördelning av elever i klasser.

Av skollagen framgår att om det finns särskilda skäl får särskilt stöd till en elev ges i en särskild undervisningsgrupp. Det framgår också att åtgärdsprogram ska utarbetas för elever i behov av särskilt stöd. Av förarbetena till skollagen, prop. 2009/10: 165 framgår att åtgärden att placera elev i en särskild undervisningsgrupp ska vara ett särskilt beslut som fattas av rektor i samband med ett beslut om åtgärdsprogram.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2009:15) för utbildning av nyanlända elever framgår att med några få undantag gäller samma bestämmelser för nyanlända elever som för alla andra elever i skolan. Speciellt viktiga är bland annat bestämmelserna om elevens tillgång till utbildning och särskilt stöd.

Skolinspektionen vill i sammanhanget förtydliga att fördelning av elever i klasser inte är möjlig att göra utifrån elevers behov av särskilt stöd och att en elev således inte kan vara klassplacerad i en särskild undervisningsgrupp. Vidare ska ett beslut om att ge elever undervisning i en särskild undervisningsgrupp alltid föregås av ett beslut om åtgärdsprogram.

I Silverdansens skola placeras nyanlända elever med annat modersmål eller elever som av andra anledningar bedöms inte ha tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna tillgodogöra sig undervisningen i en grupp som skolan benämner "Internationella klassen". Tiden under vilken en elev är placerad i "Internationella klassen" varierar, men upp till ca ett år är inte ovanligt. Eleverna har däremot i olika utsträckning en klassanknytning vilket innebär att de får delar av sin undervisning i ett eller ibland flera ämnen i en ordinarie klass där de inte är placerade. Bedömningen av graden av klassanknytning görs utifrån elevens individuella behov och förmåga. Alla elever som går i den "Internationella klassen" har beslut om åtgärdsprogram och en del elever har beslut om anpassad studiegång.

Skolan betraktar den "Internationella klassen" som en klass och eleven har följaktligen inte någon placering i en ordinarie klass och rektor har inte heller beslutat om placering i särskild undervisningsgrupp. Skolinspektionen bedömer dock att skolans Internationella klass är en särskild undervisningsgrupp. Skolinspektionen vill framhålla att fördelning av elever i klasser inte är möjlig att göra utifrån elevers behov av särskilt stöd och att en elev således inte kan vara klassplacerad i en särskild undervisningsgrupp.

Rektor måste se till att de elever som är nyanlända och inte har svenska som sitt modersmål och inte heller behärskar det svenska språket får en placering i en klass. I vissa fall kan skolan behöva en period för att kunna kartlägga elevens kunskapsnivå för en individuell planering av elevens undervisning och inför beslut om klassplacering. Tiden under vilken kartläggningen görs bör inte överstiga några månader. Som stöd i skolans fortsatta arbete med den pedagogiska kartläggningen av elevens kunskaper och erfarenheter hänvisas till Skolverkets allmänna råd för utbildning av nyanlända

elever (SKOLFS 2009:15) och Skolinspektionens övergripande kvalitetsgranskningsrapport (2009:3) "Utbildning för nyanlända elever- rätten till en god utbildning i en trygg miljö".

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolans inre organisation inte följer författningarna.

Författning

2 kap. 10 § skollagen

3 kap. 11 § skollagen

Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Säkerställa att eleverna i förskoleklassen erhåller modersmålsstöd i enlighet med författningarna.

Motivering

Enligt skollagen ska förskoleklassen medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

Skolans ansvar för att medverka till elevernas språkutveckling har stärkts med 2010 års skollag. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165) ska modersmålsstöd i förskoleklass i första hand vara en pedagogisk fråga för förskoleklassen. Det kan till exempel handla om att tillhandahålla material och sagoböcker på elevernas modersmål. Det kan också handla om att ha musikstunder och andra typer av samlingar där fokus ligger på elevens kultur och där svenska begrepp används parallellt med begrepp på elevernas modersmål.

Det framgår emellertid att skolan endast i begränsad omfattning ger elever i förskoleklass med annat modersmål än svenska möjlighet att utveckla sitt modersmål. Barnen får modersmålsstöd med hjälp av särskilda pedagoger som talar deras modersmål från den centrala språkenheten i kommunen. Barnen erbjuds att delta i modersmålsträning, om föräldern ansöker om det och om det finns lämplig modersmåls lärare att tillgå, i allmänhet någon timme per vecka. Vidare har inte rektor och förskollärarna diskuterat förskoleklassens uppdrag att medverka till att elever med annat modersmål än svenska utvecklar sitt modersmål.

Det är viktigt att personalen i förskoleklassen är medveten om att detta ingår i deras uppdrag och planerar och genomför sin verksamhet därefter. Förskoleklassen ska arbeta med modersmålsstöd och ett förfarande där föräldrar till elever i förskoleklass ansöker om modersmålsstöd överensstämmer inte med intentionerna i författningarna.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att rektor behöver tillse att eleverna i förskoleklass med annat modersmål än svenska får möjlighet att inom ramen för verksamheten i förskoleklassen utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

Författning

9 kap 10 § skollagen

Fritidshemmets uppdrag och innehåll**Bedömning**

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Fritidshemmets uppdrag och innehåll.

- Säkerställa att fritidshemmet arbetar med en utforskande, laborativ och praktisk metodik för att medverka till att läroplanens kunskapsmål uppnås.

Motivering

Det framgår av skollagen att fritidshemmet ska komplettera de olika skolformerna som skolplikt kan fullgöras i. Fritidshemmet ska stimulera utveckling och lärande samt erbjuda en meningsfull fritid och rekreation. Av läroplanen framgår att en uppgift är att sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.

Av förarbetena till skollagen (Pprop. 2009/10:165) framgår att fritidshemmet ska vara en läroplanestyrd verksamhet och att uppgiften att komplettera skolan innehållsmässigt innebär att fritidshemmet genom att använda en utforskande, laborativ och praktisk metodik kan medverka till att skolans kunskapsmål uppfylls.

Av tillsynen framgår att fritidshemmet har en till stora delar stimulerande och omväxlande verksamhet för eleverna. Verksamheten stimulerar elevernas utveckling och lärande. Det framgår emellertid att det varierar i vilken mån verksamheten är utformad efter elevernas behov med utgångspunkt från läroplanen, i syfte att bidra till en allsidig utveckling. Det förekommer att det i delar av fritidshemmets verksamhet fokuseras alltför mycket på att tillfredsställa elevernas intresse och frivilliga medverkan i de aktiviteter som finns på fritidshemmet utan att se till elevernas behov. Detta uttrycks som att "Det är viktigt att fritidshemmet är barnens fria tid och att de får göra vad de vill. De vill bara vara tillsammans och få bestämma själva". Detta blir tydligt när det gäller att kunna komplettera skolan innehållsmässigt. Personalen uppger att det inte finns någon samplanering med lärare om hur fritidshemmet skulle kunna bidra till skolans måluppfyllelse. Det framgår också att fritidshemmets verksamhet inte är utformad med syftet att genom en utforskande, laborativ och praktisk metodik medverka till att skolans kunskapsmål uppfylls.

Skolinspektionen bedömer att fritidshemmet inte arbetar tillräckligt för att stimulera barns utveckling och lärande.

Författning

14 kap. 2 § skollagen

Lgr 11 2.2 Kunskaper

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun följande anmärkningar.

Särskilt stöd**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Av åtgärdsprogrammen i grundskolan och i grundsärskolan framgår inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering*Åtgärdsprogram*

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vidare framgår av skollagen att åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn kan överlåta denna beslutanderätt, förutom i de fall stödet innebär särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång.

De åtgärdsprogram som skolinspektionen tagit del av och som gäller elever i såväl grundskolan som grundsärskolan är i stora delar utformade enligt kraven i författningarna. Det framgår dock att åtgärdsprogrammen inte beskriver hur de åtgärder som anges ska följas upp och utvärderas. Detta måste tydligt framgå av ett åtgärdsprogram, redan då beslutet om åtgärdsprogrammet fattas.

Skolinspektionen bedömer att beslut om åtgärdsprogram inte upprättas i enlighet med författningarnas krav.

Eftersom det på Silverdansens skola bedrivs ett aktivt arbete med att ge elever i behov av särskilt stöd sådant stöd, så bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig. Rektorn förutsätts åtgärda bristen och någon redogörelse behöver inte lämnas till Skolinspektionen.

Författning

3 kap. 9 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Det saknas en dokumentation som ger en samlad bild av skolenhetens resultat och måluppfyllelse.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete, dvs. en planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Tillsammans med skolenhetens personal arbetar rektorn för att utveckla verksamheten. Det bedrivs ett kvalitetsarbete och i alla verksamheter görs planeringar och utvärderingar av verksamheten. Arbetslagens planeringar och uppföljningar är utgångspunkt för analyser och åtgärder. Rektor är aktiv i utvecklingen av skolan och ger exempel på hur utvärderingar av lärares undervisning ger underlag för diskussioner om förbättringar. Skolans kvalitetsarbete dokumenteras delvis. Det saknas dock dokumentation som ger en samlad bild av skolenhetens resultat och måluppfyllelse. Detta gäller såväl grundskola, grundsärskola som fritidshem. Eftersom en systematisk dokumentation av enhetens resultat saknas är möjligheterna att genomföra ett systematiskt kvalitetsarbete på enhetsnivå som är baserat på enhetens samlade resultat, begränsade.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens kvalitetsarbete. Dokumentationen av kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå sker inte enligt författningarnas krav.

Eftersom det på Silverdansens skola bedrivs ett aktivt arbete med att utveckla verksamheten och detta arbete till viss del dokumenteras, så bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig. Rektorn förutsätts åtgärda bristen och någon redogörelse behöver inte lämnas till Skolinspektionen.

Författning

4 kap. 6 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har utredarna Rut Hård af Segerstad och Sofia Lindstrand deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Johan Nilsson
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).